

naar kleur en licht en wilde vooral, in zijn werk, kleur loskoppelen van de academische regels en de contouren openbreken. Muziek en populaire balscènes openden voor de kunstenaar nieuwe perspectieven om ritme en beweging in verf vast te leggen.

De twee werken in pastel die het museum bezit zijn gemaakt tijdens zijn verblijf in Nederland. Schmatzgang toont een strandzicht dat verschoven is achter tal van krabbeltjes en gekleurde schaduwen. De nerveuze lijnen van de pastekrijtjes lijken te getuigen van een vurig levensverlangen van de kunstenaar. Niettemin kon hij de kwelling en het isolement dat hij tijdens deze periode onderging maar moeilijk plaatsen en pleegde in 1917 zelfmoord. Aangezien hij slechts 35 jaar was, had hij na de Tweede Wereldoorlog kunnen uitgroeien tot een van de meest vooraanstaande meesters van de tweede golf van abstracte kunst.

PROSPER DE TROYER (1880-1961)

Prosper De Troyer,
De roem van kardinaal, 1920

Prosper De Troyer, geboren in West-Vlaanderen, zou het meeste van zijn artistieke carrière in Mechelen doorbrengen. Tijdens de Eerste Wereldoorlog sloot hij zich aan bij de Brusselse groep Doe Stil voort. Kort nadien verwerkte hij zowel de picturale verwezenlijkingen van het cubisme en het futurisme om de relatie tussen vorm en kleur te onderzoeken. Vanaf 1920 bewandelde De Troyer het pad van de abstractie. In 1922 stopte hij met dit onderzoek en keerde hij terug naar een figuratieve, expressionistische schilderijstijl die minder avontuurlijk is.

Het werk in de collectie van het museum is een sterk geabstraherd schilderij. Enkel een roze kegel en een vermijloen rode cirkel met

HET BEGIN VAN DE ABSTRACTE KUNST

In het begin van de 20ste eeuw ontketen in Europa de eerste vormen van abstracte kunst. Tussen 1911 en 1917 werd de theoretische basis gelegd door kunstenaars zoals Wassily Kandinsky, Kasimir Malevitsj en Piet Mondriaan. Op het einde van de Grote Oorlog verspreidde de juist opgerichte Nederlandse groep De Stijl haar ideeën via tijdschriften en internationale congressen. De groep zette zich ook in voor de oprichting van het Bauhaus te Weimar, een nieuw type kunstschool. De avant-garde van de abstracte kunst was geboren.

Ook in België groepeerden kunstenaars zich om samen tentoon te stellen en te promoten wat zij de zuivere beelding noemden. De zuivere beelding was een Belgische variant van het constructivisme dat overal in Europa opdook. Al van bij de aanvang vormden zich in België twee grote kernen: een Antwerpse groep en een Brusselse. De Antwerpse groep Moderne Kunst organiseerde congressen en tentoonstellingen met een internationale uitstraling. In Brussel mag de groep Doe Stil Voort in 1918 de eerste tentoonstelling van Belgische abstracte kunst op haar palmarses schrijven. De collectie van het museum van abstracte kunst herbergt enkele vroege werken van de geschiedenis van de abstractie.

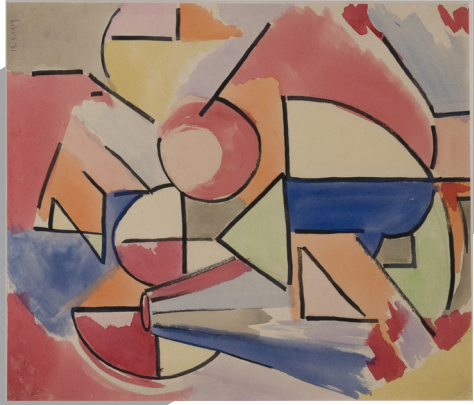
Hubt Hoste, *Compositie*, 1920-1922

HUB HOSTE (1881-1957)

Huib Hoste was een architect geboren te Brugge. Na zijn opleiding aan de Academie van Gent, realiseerde hij projecten in een klassieke neogotische stijl. Tijdens de Eerste Wereldoorlog vluchtte hij naar Nederland, waar hij, in het begin van de jaren twintig, meewerkte aan de moderne architectuur die De Stijl voorstond.

Vanaf 1919 organiseerde Hoste, samen met andere Belgische kunstenaars, tentoonstellingen over abstracte kunst in België met internationale allure. Parallel hieraan, dankzij de steun van mecenasen en coöperatieve vennootschappen, ging hij zowel privéwoningen ontwerpen als tuinwijken. De belangrijkste hiervan zijn 't Zwarte Huis in Knokke en de tuinwijk Klein Rusland in Zelzate. Hoste heeft ook een serie abstracte composities in glas gerealiseerd, daterend uit 1920-1922, waarover weinig informatie beschikbaar is. Een hiervan bevindt zich in de collectie van het museum.

In dit glaswerk lopen de vormen in elkaar over tot een subtiele geometrische compositie die naar het monochrome neigt. Door een diagonale lijn en een afgeleide kleur, het bordeaux, te gebruiken, overtreedt Hoste hier twee elementaire regels van De Stijl. Hierdoor bewaart Hoste zijn eigenheid tegenover zijn mentors.

Jos Leonard, *Compositie*, 1919

JOS LEONARD (1892-1957)

Mortselaar Jos Leonard ging naar dezelfde school als Paul Van Ostaïjen met wie hij bevriend bleef. Zijnde autodidact haalde hij zijn kennis uit avant-garde magazines,

die hem inleidden in het kubisme en het futurisme. Als gevolg van de oorlog werkte Leonard aan een oeuvre dat universeel van taal is en investeerde hij zich in de Vlaamse Beweging die ijverde voor de erkenning van de Vlaamse eigenheid. In 1920, een jaar na zijn aansluiting bij de kunstkring Moderne Kunst, stelde hij zijn eerste abstracte werken tentoon. Vanaf 1925 besloot hij zich toe te leggen op toegepaste kunst en specialiseerde hij zich in typografie, grafiek en publiciteit.

Zijn abstracte schilderijen maken slechts een deel uit van zijn artistiek oeuvre, dat overschaduwd werd door zijn redactiewerk. In het begin waren zijn schilderijen speels en chaotische van aard, nadien werd zijn werk strakker, vergelijkbaar met De Stijl. Het werk opgenomen in de museumcollectie dateert uit zijn beginperiode en maakt deel uit van de serie *Fantasteën. Kleur- en lijnenspel* lopen vrijelijk in elkander over. Werk dat door zijn poëzie en frisheid doet denken aan de eerste abstracte composities van Kandinsky.

Jules Schmalzigaug,
Abstract - zicht op Delft, 1915-1917

JULES SCHMALZIGAUG (1882-1917)

Antwerpenaar Jules Schmalzigaug ontdekte in 1912 op een tentoonstelling te Parijs het futurisme. Sterk onder de indruk van deze avant-garde stroming, besloot hij om naar Italië te verhuizen, waar hij een gepassioneerd debat van Marinetti bijwoonde. De Grote Oorlog gooide echter roet in zijn artistieke opvoeding en hij besloot om naar het neutrale Nederland te trekken.

Schmalzigaug interesseerde zich in het wetenschappelijk onderzoek